

Bilderbokens möjligheter

– ett samverkansprojekt mellan
bibliotek, museum och förskola
i Vetlanda

Maria Heimer

Innehållsförteckning

Förord	2
Inledning	3
Syfte och mål.....	4
Avgränsning	4
Tillvägagångssätt	4
Koppling till styrdokument	5
Bakgrund – hur projektet kom till	6
”Bilderbokens möjligheter” blir till.....	7
”Bilderbokens möjligheter” 2014	7
”Bilderbokens möjligheter” 2017.....	8
”Bilderbokens möjligheter” genomgår en förändring	8
”Bilderbokens möjligheter” 2021-2022	11
Utmaningar	13
”Bilderbokens möjligheter” 2025-2026.....	14
Föreläsningar och förhandsvernissage	14
Utställning på museet.....	15
Pedagogisk visning och skapande	16
Barnteater – Astons stenar.....	20
Barnens utställning.....	20
Utmaningar	22
Framgångsfaktorer	22
Effekter	24
Utblick – liknande samverkansprojekt.....	25
Slutord	27
Muntliga källor	28
Referenser	29
Referenser – barnlitteratur.....	30

Förord

Under sensvåren 2025 fick jag i uppdrag av Biblioteksutveckling Region Jönköpings län att skriva en rapport som beskriver Vetlanda kommuns vart tredje år återkommande projekt ”Bilderbokens möjligheter”. Syftet med rapporten är att beskriva den samverkan som utvecklats genom åren i projektet mellan bibliotek, förskola och museum samt synliggöra framgångsfaktorer och utmaningar. Detta för att sprida tillvägagångssätt och erfarenheter och inspirera andra folkbibliotek till liknande samarbetsprojekt med fokus på små barns språkutveckling.

Rapporten bygger dels på intervjuer och samtal med personal i Vetlanda kommun, dels på de aktiviteter jag deltagit i, främst under det senaste projektet (2025–2026) men även till viss del i det föregående (2022–2023). Jag har även samtalat med författaren och illustratören Lotta Geffenblad, vars illustrationer och böcker varit i fokus i det senaste projektet. Vidare har jag också tagit del av den rapport som en av idéskaparna till projektet skrivit, Carina Petersson.

Det är flera som bidragit till den här rapporten. Först och främst vill jag tacka Lena Jonsson och Johanna Billvén på Biblioteksutveckling Region Jönköpings län för det här uppdraget. Det har varit en glädje att följa projektet från start till mål och få en djupare insyn i det. Jag vill också rikta ett stort tack till Martina Eriksson, projektledare för ”Bilderbokens möjligheter”, som lotsat mig genom alla aktiviteter och som gett mig information om det som jag efterfrågat. Tack också till samtliga som jag intervjuat och samtalat med under projektets gång. Ni har alla bidragit till den här rapporten.

Maria Heimer

För Biblioteksutveckling Region Jönköpings län, hösten 2026

Inledning

Det handlar om vår framtid, om de som ska bli vuxna och ta över den här världen.

Åsa Stenström, tidigare museichef Vetlanda museum

Språk är ett av de allra viktigaste verktygen som en individ behöver ha med sig genom livet (Pagmar, 2024), eftersom språket gör det möjligt att till exempel kommunicera, skapa relationer, förmedla känslor, tankar, åsikter, sätta ord på egna upplevelser, läsa och skriva. Grunden för språkutveckling läggs tidigt i livet (Lärarstiftelsen, 2023), och språkutvecklande vanor, till exempel högläsning, har stor betydelse för barnens framtida läs- och skrivutveckling (Myrberg, 2025). Att tidigt i livet få uppleva högläsning och vara en del av en läsande gemenskap, kan också lägga grunden för ett genuint läsintresse (Axelsson, Rosander & Sellgren, 2005) och för att bli motiverad att lära sig läsa (Gambrell & Mazzoni, 2001; Swalander & Taube, 2007).

För barns tidiga läsutveckling utgör hemmet en betydelsefull miljö (Axelsson, 2024; Fälth, 2021; Schmidt & Hvit Lindstrand, 2022). Likaså för barns läsintresse (Sénéchal & LeFevre, 2014). Därför är det av betydelse att på olika sätt uppmuntra vårdnadshavare och andra vuxna i barnets närhet till att läsa och språka med sitt barn. I det arbetet är både folkbiblioteket och förskolan betydelsefulla. I "Bilderbokens möjligheter" har även museet en betydelsefull roll. Genom "Bilderbokens möjligheter" ges alla fyra- och femåringar i Vetlanda kommun likvärdiga förutsättningar att uppleva högläsning och litteratur på flera olika sätt och att få uttrycka sig genom bland annat samtal och skapande.

Syfte och mål

Som nämndes i inledningen har Biblioteksutveckling Region Jönköpings län formulerat syfte och mål för mitt uppdrag. Målet att skriva en rapport med syfte att stimulera folkbibliotekens arbete med små barns språkutveckling och läsning genom att

- beskriva samverkan och metoder som utvecklats mellan förskola, bibliotek och museum och över professionsgränser
- synliggöra framgångsfaktorer och utmaningar.

Avgränsning

Utifrån det formulerade syftet kommer jag i den här rapporten därmed att fokusera på det uppdrag som folkbiblioteket i Vetlanda kommun har i projektet ”Bilderbokens möjligheter” och i begränsad omfattning beskriva förskolans och museets uppdrag. Vidare kommer jag att fokusera på de två senaste projekten, 2022–2023 samt 2025–2026, med övervägande fokus på det allra senaste. Men för att få en inblick i hur ”Bilderbokens möjligheter” uppstod och hur det har utvecklats genom åren, har jag valt att i korta drag beskriva det arbete som gjorts med start 2007.

Tillvägagångssätt

Under 2025–2026 års projekt var jag på plats i Vetlanda vid fyra tillfällen, dels för att ta del av det pedagogiska programmet, dels för att intervjua betydelsebärande personer. Till exempel lyssnade jag till två föreläsningar samt tog del av aktiviteter för förskolan, som pedagogiska visningar i utställningen på Vetlanda museum, skapande i museets skapandeverkstad och barnteater på folkbiblioteket. Jag besökte också invigningen av ”Barnens utställning” på museet. Målgruppen för de inledande föreläsningarna var personal på folkbiblioteket, förskolorna i Vetlanda kommun och museet i Vetlanda, dit även personal på folkbibliotek i Jönköpings län var inbjudna med stöd från Biblioteksutveckling Region Jönköpings län.

Under föregående projekt var jag enbart vid ett tillfälle i Vetlanda, då för att föreläsa om högläsning för de målgrupper som nämndes ovan. Förutom att föreläsa lyssnade jag till Per Gustavssons föreläsning och besökte utställningen på museet. Några intervjuer gjordes inte då, varför min text om det projektet övervägande bygger på andras berättelser och beskrivningar, det vill säga dem jag intervjuat eller samtalat med.

Koppling till styrdokument

Bibliotekslagen

”Bilderbokens möjligheter” syftar till att främja läsning och barns språkutveckling, vilket folkbiblioteken har i uppdrag att göra enligt Bibliotekslagen (2013:801). De ska

- särskilt främja läsning och tillgång till litteratur (§7)
- ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar (§8).

Förskolans läroplan

Även i förskolans uppdrag ingår att främja läsning och stärka barns språkutveckling. I första kapitlet av förskolans läroplan, Lpfö 18, uttrycks följande:

Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska. Barnen ska erbjudas stimulerande läsmiljöer som skapar intresse och nyfikenhet för såväl skönlitteratur som sakprosa och andra texter. De ska få lyssna till högläsning och ges möjlighet till delaktighet genom att samtala om texter och bilder. Förskolan ska uppmuntra och ta tillvara barns nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska få utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt få möjlighet att leka med ord.

Skolverket, 2025, s. 8

Genom projektet ges barnen också förutsättningar att utveckla följande mål (Skolverket, 2025, s. 14):

- intresse för litteratur, berättelser, bilder och texter samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa,
- förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild och form.

Bakgrund – hur projektet kom till

Man måste börja, även om inte allt är på plats.

Anette Lundgren, tidigare bibliotekschef

Samarbeten tar tid att utveckla. För nästan tjugo år sedan, 2007, såddes ett frö till det projekt som sex år senare skulle komma att kallas "Bilderbokens möjligheter". Hur arbetet började och hur det utvecklades fram till 2013 kommer jag nu att beskriva. Informationen bygger på en rapport skriven 2015 av Carina Petersson, som då arbetade som biblioteksassistent, med fokus på barn 0–6 år, på folkbiblioteket i Vetlanda kommun.

Under 2007 anordnade folkbiblioteket i Vetlanda en utställning på temat Astrid Lindgren. Utställningen bestod av alster som barn och elever i kommunens förskolor och skolor skapat i olika material. Enligt Carina Petersson (2015) hade utställningen passat väl in i museets lokaler. Biblioteket erbjöd även högläsning för olika åldrar och på olika språk ur Astrid Lindgrens verk.

Året efter, 2008, arrangerades en utställning – *Bakom ryggen på Alfons Åberg* – som bestod av originalillustrationer skapade av Gunilla Bergström. Utställningen fanns övervägande att se på Vetlanda museum, men några delar av den visades på folkbiblioteket. Både på museet, biblioteket och på kommunens förskolor läste man böckerna om Alfons Åberg högt. Barnen fick också vara delaktiga genom att ställa ut sina teckningar utifrån Alfons Åberg. Senare under 2008 anordnade folkbiblioteket föreläsningar för biblioteks- och förskolepersonal med litteraturpedagogen Agneta Edwards och barnboksillustratören Maria Jönsson.

Under 2010 började ett djupare samarbete diskuteras. Detta efter att bibliotekschefen på nätverksträffar med andra bibliotekschefer börjat prata om förvaltningsöverskridande samverkan. Folkbiblioteket inledde ett aktivt sökande efter samverkansaktörer, vilket visade sig vara en utmaning att få till. Men chefen på Vetlanda museum var öppen för samarbete och ville gärna att museet skulle visa utställningar med bilderboksillustratörer (Petersson, 2015).

Året efter erbjöd folkbiblioteket i samarbete med museet förskolorna en utställning med illustrationer av Gunna Grähs och Anna Bengtssons samt en föreläsning där de berättade om sitt skapande. Utställningen kombinerades med filmvisning och högläsning. Nästan 2 000 barn och vuxna besökte utställningen och 260 barn deltog i högläsningen. Många av de förskolor som deltog i utbudet valde att fortsätta arbeta med bilderböcker. Det återkopplades också att pedagogerna i förskolan blivit mer medvetna om bilderna i böckerna, från att tidigare ha fokuserat mest på texten.

”Bilderbokens möjligheter” blir till

I samtalen mellan folkbiblioteket och museet föddes en idé om att genomföra en utställning ungefär vart tredje år med start 2014. Samtidigt uttrycktes ett önskemål om att barn- och utbildningsförvaltningen skulle delta mer aktivt i samarbetet och att även få barnen och deras vårdnadshavare¹ att vara delaktiga.

2013 bildades en projektgrupp bestående av personal från folkbiblioteket samt museichefen. Även en utvecklare på Biblioteksutveckling Region Jönköpings län ingick i gruppen, då den regionala verksamheten önskades som samarbetspartner i projektet, dels för förankring av idéer, dels för ekonomiskt stöd. Inom ramen för *Kreativ läsning – läsfrämjande projekt* beviljades medel, vars syfte var att stimulera folkbibliotek att främja barns och ungas läs- och språkutveckling. Sedan dess har Biblioteksutveckling Region Jönköpings län under de olika projektåren funnits med som processtöd för bibliotekspersonal och bidragit med ekonomiskt stöd till fortbildningsinsatsen.

Gruppen skapade en projekt- och tidsplan och projektet fick ett namn, ”Bilderbokens möjligheter”. För att få inspiration till det kommande projektet, genomfördes olika studiebesök, till exempel på Göteborgs konstmuseum och Nordiska akvarellmuseet. På Göteborgs konstmuseum upptäckte gruppen pedagogiska visningar, vilka sedan 2021 ingår i ”Bilderbokens möjligheter” pedagogiska program. Projektgruppen lade också märke till att utställningar inte alltid är tillgängliga för barn, när verken är hängda i vuxnas höjd, något som gruppen också tog med sig till kommande projekt.

”Bilderbokens möjligheter” 2014

Att delta i ”Bilderbokens möjligheter” 2014 var frivilligt. Med start i mars kunde förskolor anmäla sitt intresse. 25 förskoleavdelningar anmälde sig. Det året var Pija Lindenbaums bilderboksskapande i fokus, och förskolorna fick välja mellan två av Lindenbaums bilderböcker. Tanken med bokgåvan var dels en introduktion till höstens utställning och föreläsning med Pija Lindenbaum, dels en inspiration till det arbete som förskolorna skulle komma att göra i projektet.

Förutom Pija Lindenbaums föreläsning erbjöds även en föreläsning med Ingmari Åkerman, författaren till *Möten med 18 svenska barnboksillustratörer* (2012). För att så många som möjligt av förskolans pedagoger skulle kunna delta, anordnades föreläsningarna vid två tillfällen, först på förmiddagen och sedan på eftermiddagen. Efteråt bokade många av förskolorna in en bibliotekarie för att berätta om högläsning och textsamtal i förskolan.

¹ I rapporten skriver Carina Petersson föräldrar. Jag har valt att genomgående använda begreppet vårdnadshavare.

Pedagogerna i förskolan erbjöds också en visning av utställningen på museet, för att få se den i förväg innan de skulle besöka den med barngruppen. Utställningen bestod mestadels av illustrationer ur fyra av Lindenbaums verk, men det fanns även föremål kopplade till böckerna, till exempel en blå hink, stora gosdjursvargar, en skog och garderoben, där barnbokskaraktären Gittan gömmer sig. I ett av museets rum fanns det också möjlighet att titta på filmer om Gittan. Många fler önskade se utställningen än vad det fanns utrymme för.

Förskolorna erbjöds även sångstund med musikgruppen Karrik's, för att sjunga Gittansånger, och på biblioteket arrangerades en utställning med barnens alster.

”Bilderbokens möjligheter” 2017

Inför 2017 års projekt fick ”Bilderbokens möjligheter” en projektledare, en bibliotekarie på Vetlanda bibliotek. Några av bibliotekariens första arbetsuppgifter var att välja ut en illustratör samt att involvera förskolorna på ett annat sätt än vad som gjorts tidigare. Förut hade de erbjudits att delta i projektet, men det fanns en önskan om att förskolan skulle vara en samarbetspartner, precis som Vetlanda museum.

Efter att bibliotekarien tagit kontakt med verksamhetschefen och -utvecklaren för förskolan inleddes ett samarbete. Allt samarbete skedde via projektledaren. Det innebar att bibliotekarien samarbetade med museets personal och med förskolans personal, men det saknades ett samarbete där samtliga verksamheter deltog samtidigt.

Den författare och illustratör som valdes till projektet var Maria Nilsson Thore. På Vetlanda museum skapades en utställning utifrån några av Maria Nilsson Thores bilderböcker. Utställningen var frivillig att besöka, och pedagogerna i förskolan fick tillsammans med barnen gå runt och upptäcka utställningen på egen hand. I samarbete med rektorn på Vetlanda kulturskola erbjöds också teaterföreställningen ”Petras prick” med Dockteater.

”Bilderbokens möjligheter” genomgår en förändring

De två projekten som nu kommer att beskrivas genomfördes under 2021–2022 samt 2025–2026. För det första projektet sökte och tilldelades biblioteket medel från Kulturrådet. De senaste två projekten skiljer sig på flera sätt från de tidigare, till exempel förändras följande:

- **Tre likvärdiga samverkansaktörer.** Från och med 2021 års projekt är folkbiblioteket, Vetlanda museum och kommunens förskolor delaktiga på ett likvärdigt sätt. Det beror bland annat på att Skolverkets satsning, ”Språket som

tankens redskap”, som samtliga förskolor i Vetlanda kommun då var delaktiga i, skrevs in som en del av ”Bilderbokens möjligheter”. En gemensam projektplan skapas och samarbetet sker hela vägen, från förberedelserna inleds till projektet avslutas och utvärderas.

- **Fyra värdeord.** Utställningen på museet genomförs av Vetlanda kommuns fyra värdeord – glädje, mod, respekt och tillsammans.
- **Interaktiv utställning.** Utställningen blir interaktiv, så att barnen får möjlighet att kliva in i de olika böckerna. Utställningarna på museet utgår från att se, höra, göra och från dialog.
- **Pedagogiska visningar.** En museipedagog anställs. Detta är möjligt tack vare de medel från Kulturrådet som nämndes ovan. I utställningen på museet genomför museipedagogen pedagogiska visningar i grupper för alla förskolebarn i åldern 4–5 år. Under 2021–2022 bokade pedagogerna själva datum, men under det senaste projektet gjordes en förändring. Då skapades ett övergripande schema och förskolorna tilldelades en specifik dag.
- **Medskapare.** Barnen ska vara än mer medskapare, till exempel i de pedagogiska visningarna och i skapandet, såväl på museet som i förskolan.
- **Likvärdighet.** 2021–2022 blir projektet likvärdigt för alla 4–5-åringar i Vetlandas kommunala förskolor. Under 2025–2026 säkerställs likvärdigheten även för fyra- och femåringarna i de fristående förskolorna.

Jag kommer nu att beskriva det förarbete som skett i uppstarten av de två senaste projekten samt de programpunkter som ingått i det pedagogiska programmet för ”Bilderbokens möjligheter”.

Det viktiga förarbetet

Uppstartsarbetet inleds med att projektledaren föreslår en bilderboksillustratör och -författare. Innan det görs har projektledaren någonstans i landet lyssnat på illustratören och författaren, undersökt vilka teaterföreställningar det finns utifrån hans verk samt valt ut titlar för projektgruppen att läsa. I mitt samtal med verksamhetsutvecklaren för förskolorna nämns att innehållet i de utvalda böckerna ska gå att koppla till förskolans läroplan. Men det är inte bara projektgruppen som läser titlarna, utan all bibliotekspersonal uppmuntras att läsa och diskutera dem.

När projektgruppen fattat beslut, tar projektledaren kontakt med den utvalda författaren och illustratören och det påbörjas en planering. I förberedelserna ingår främst följande:

- uppdatering av projekt-, tids-, aktivitets- och kommunikationsplaner
- finansiering
- planering i de olika verksamheterna – bibliotek, förskola och museum
- anlitande av föreläsare
- utdelning av bokpaket till förskolorna (böcker som sedan läses med barnen)

- bokning av teater och andra aktiviteter
- produktion av utställning (hur kan lokalen och väggar användas och vilken rekvisita ska bidra till interaktivitet)
- författande av manus till den pedagogiska visningen i utställningen
- bussplanering och beställning av transport för förskolorna till och från museet (pedagogisk visning av utställningen, skapande och barnens utställning) samt biblioteket (teaterföreställning).

Det pedagogiska programmet

Här kan man mötas över en bilderbok. Det finns både lekmöjligheter och skapandemöjligheter.

Åsa Stenström, tidigare museichef Vetlanda museum

I projektet får barnen uppleva den utvalda författarens och illustratörens böcker på flera olika sätt. Förutom genom högläsning, textsamtal och skapande i förskolan får de också ta del av ett pedagogiskt program bestående av följande:

- pedagogisk visning av dels utställningen "Bilderbokens möjligheter", dels barnens egen utställning på Vetlanda museum
- skapande i museets skapandeverkstad
- teaterföreställning på folkbiblioteket.

Genom det pedagogiska programmet får barnen möjlighet att kliva in i några olika böcker och uppleva böckerna på olika sätt. Utöver programmet finns det möjlighet för förskolorna att återkomma till utställningen på museet för att till exempel fördjupa upplevelsen och för att läsa högt och samtala om innehållet i de olika miljöerna.

Innan barnen tar del av det pedagogiska programmet, får all förskole-, biblioteks- och museipersonal i Vetlanda kommun samt bibliotekspersonal i Jönköpings län lyssna till två föreläsningar. De får även en förhandsvernissage av utställningen på museet, för att kunna förbereda barnen inför den pedagogiska visningen. Vidare ges de information om projektets upplägg.

Det finns ett sug efter att börja läsa författarens böcker.

Martina Eriksson, projektledare för "Bilderbokens möjligheter"

I de tidigare projekten delades bokpaketen med de utvalda titlarna ut till förskolorna först vid förhandsvernissagen. Men efter att förskolorna framfört önskemål om att få böckerna tidigare, har de i stället delats ut två månader i förväg.

Jag kommer nu att beskriva delar av 2021–2022 års projekt.

"Bilderbokens möjligheter" 2021-2022

I fokus för "Bilderbokens möjligheter" 2021–2022 var författaren och illustratören Per Gustavsson, som bland annat skrivit och illustrerat *Sen kom vintern* (2019) samt bilderböckerna om Prinsessan, till exempel *När prinsessor går på äventyr* (2019) och *Så gör prinsessor* (2020). Gustavsson har också illustrerat *En stackars liten haj* som Mårten Sandén är författare till (2014). För fler böcker som Per Gustavsson skapat, se bild 1.

Bild 1 Bokvägg med böcker skapade av Per Gustavsson, Vetlanda museum. Foto: Maria Heimer.

Precis som tidigare beskrivits inleddes projektet dels med en förhandsvisning av den pedagogiska utställningen på Vetlanda museum, dels med två föreläsningar för all förskole-, biblioteks- och museipersonal i Vetlanda kommun samt bibliotekspersonal i Jönköpings län. Per Gustavsson berättade om sitt skrivande och bildskapande och jag, Maria Heimer, föreläste om den betydelsefulla högläsningen.

Det känns som att öppna en dörr in i fantasin och kliva rakt in i en bok!

Vårdnadshavare som besökte utställningen med sitt barn

Utställningen byggde på miljöer ur Gustavssons bilderböcker om Prinsessan, *Sen kom vintern* och *En stackars liten haj*, men även på kapitelböckerna om Familjen Knyckertz, som Per Gustavsson skapat tillsammans med Anders Sparring. Det fanns också miljöer ur småbarnsbilderböckerna om Knotan (Bengtsson & Gustavsson). I de olika miljöerna fanns även rekvisita för att kunna leka berättelserna och gå in i respektive bok. Bild 2–6 visar miljöer ur utställningen på museet.

Bild 2–6 Miljöer utifrån Per Gustavssons verk, Vetlanda museum. Foto: Maria Heimer.

Det pedagogiska programmet bestod, som tidigare nämnts, av följande:

- Pedagogiska visningar i utställningen för samtliga fyra- och femåringar i Vetlanda kommuns förskolor
- Skapande i museets skapandeverkstad
- Obanteaterns föreställning "En stackars liten haj"
- Barnens utställning på museet, där alla förskolebarn, även de yngre än fyra år, fick ställa ut det de skapat utifrån Per Gustavssons bilderboksvärldar. Bild 7–9 visar några av deras alster. På museet anordnades det dels After förskolevernissage, dels ett pedagogiskt program med vernissage.

Bild 7–9 Barnens utställning på Vetlanda museum. Foto: Martina Eriksson.

Utställningen sammanföll med att Familjen Knyckertz skulle visas som julkalender på Sveriges Television. Det bidrog till fler aktiviteter, till exempel skrivartävling med familjen Knyckertz, där Anders Sparring och Per Gustavsson skrev och illustrerade en början och där förskolebarnen och eleverna i skolan fortsatte berättelsen. Även prinsesskalas med prinsessbakelser, deltagande på vårdnadshavarmöten, sagostunder, lovaktiviteter och visningar av utställningen för ledningsgrupper och nämnder var aktiviteter inom ramen för "Bilderbokens möjligheter" 2021–2022.

Utmaningar

Den största utmaningen under 2021–2022 års projekt var pandemin. På hösten inför föreläsningarna och förhandsvernissagen av utställningen på museet visste inte projektgruppen huruvida det skulle gå att genomföra programmet för biblioteks- förskole- och museipersonalen, inte heller de pedagogiska visningarna och skapandet på museet med förskolorna. Gruppen behövde därför vara lyhörd för omvärldsläget och skapa planer för hur man skulle gå till väga vid en eventuell nedstängning. Enligt projektledaren var det en utmaning att avsätta tid till det.

En utmaning som uppstod under projektets gång var att gruppen kom på nya idéer längs vägen och att det tillkom aktiviteter, vilket gjorde att projektet blev väldigt omfattande. Detta tog projektgruppen med sig till planeringen av det senaste projektet, som jag nu kommer att beskriva.

”Bilderbokens möjligheter” 2025–2026

Hösten 2025 till våren 2026 genomfördes senaste ”Bilderbokens möjligheter”. Till det projektet gjordes inte några större förändringar, utan den största ändringen skedde inför 2021 års projekt. Dock hade kommunen till skillnad från tidigare år inte hjälp av några större bidrag utan bekostade nästintill allt själv. Det gjorde, tillsammans med att förra projektet blev väldigt omfattande, att projektgruppen medvetet arbetade med att ta bort aktiviteter. Enligt projektledaren var kultur- och fritidschefen väldigt mån om att göra projektet rimligt.

Jag kommer nu att beskriva ”Bilderbokens möjligheter” 2025–2026 mer utförligt.

Föreläsningar och förhandsvernissage

Precis som i föregående projekt bjöds all personal i förskolan, på biblioteket och museet samt bibliotekspersonal i Jönköpings län in till föreläsningar och förhandsvernissage. Eftersom Lotta Geffenblad valts ut till projektets författare och illustratör, föreläste hon om sitt författar- och illustratörskap, se bild 10–11. Till exempel berättade hon om hur Astons stenar (Geffenblad, 2005) kom till och hur hennes barndom i skånska Teckomatorp inspirerat henne i skapandet. Den andra föreläsaren var forskaren Ann S. Pihlgren som föreläste om undervisning och lärande. Pihlgren gav bland annat exempel på undervisning i förskolan med utgångspunkt från Lotta Geffenblads bilderbok *Astons stenar*.

Före och efter föreläsningarna erbjöds också ett besök i utställningen. På så sätt gavs alla pedagoger möjlighet att på förhand bekanta sig med de miljöer som förskolebarnen sedan skulle komma att möta i den pedagogiska visningen.

Bild 10–11 Lotta Geffenblad berättade om sin barndom och sitt skapande. Foto: Maria Heimer.

Utställning på museet

Utställningen på museet bestod, precis som tidigare, av olika teman i interaktiva miljöer med utgångspunkt från den utvalda författarens och illustratörens verk. För det här projektet var följande av Geffenblads verk i fokus: *Astons stenar* (2005), *Vad viskar skogen, Aston?* (2024), *Azins längtan* (Mollazehi & Geffenblad, 2022), *Tant Sol* (2022), *Mirjams myra* (2025) och *Helmers humla* (2025).

Miljöerna var äventyrliga, lekfulla och gav möjligheter till olika upptäckter. Som du kan se i bilderna från utställningen, bild 12–21, saknas texten på respektive uppslag eller bild. Tanken med det är att besökarna ska få utforska bilderna och att ett intresse för att läsa respektive bok ska väckas. Därför finns också böckerna att läsa och utforska i ställningen. Under utställningstiden lånar folkbiblioteket ut böckerna till museet.

Bild 12–16 Miljöer ur Lotta Geffenblads bilderböcker i utställningen på Vetlanda museum. Foto: Maria Heimer.

Bild 17–21 Miljöer ur Lotta Geffenblads bilderböcker i utställningen på Vetlanda museum. Foto: Maria Heimer.

Vilka böcker och bilder som ska visas i utställningen beslutar projektgruppen om tillsammans. Sedan är det museipersonalens uppdrag att sätta formen för utställningen och bygga den. I slutfasen av produktionen är samtliga i projektgruppen involverade i arbetet.

Pedagogisk visning och skapande

Nytt för 2025–2026 års projekt var att förskolorna bokades in till pedagogisk visning och skapande i museets skapandeverkstad på en utvald tisdag eller torsdag. Under förra projektet kunde förskolorna välja dag fritt, men för att underlätta administrationen gjordes den här gången en fördelning i förväg. Till exempel underlättade det för bibliotekets schemaläggning, eftersom en av folkbibliotekets bibliotekariers tillsammans med museipedagogen arbetade med de pedagogiska visningarna. Bibliotekariens uppdrag var att iklä sig rollen som några olika huvudkaraktärer: Astons pappa, Ugglan och Tant Sol. Schemat förenklade också bokningen av bussar till och från museet samt till och från biblioteket vid teaterföreställningen.

Jag följde med några förskolegrupper på pedagogiska visningar och skapande för att få uppleva det pedagogiska programmet, vilket jag nu kommer att berätta om.

När barnen och deras pedagoger kom till museet, delades de in i två grupper. Den ena gruppen följde med en av museets anställda till skapandeverkstanen och museipedagogen tog med den andra gruppen till utställningen. Museipedagogen var under visningen utklädd till Azin, huvudkaraktären i en av utställningens miljöer, se bild 22.

Bild 22 Museipedagogen som Azin under en pedagogisk visning. Foto: Maria Heimer.

I flera av miljöerna mötte barnen någon huvudkaraktär. Inledningsvis Astons pappa, därefter Ugglan i *Azins längtan* och slutligen självaste *Tant Sol*, se bild 23–25.

Bild 23–25 Bibliotekarien som Azins pappa, Ugglan och Tant sol. Foto: Maria Heimer.

På olika sätt bjöds barnen in att vara aktiva i miljöerna, till exempel fick de plocka varsin sten av Astons alla stenar, hänga upp förbudsskyltar mot att flyga, se bild 26, testa solglasögon och ficklampor samt åka rutschkana. De fick också uppleva ett tellurium, ett pedagogiskt verktyg för att visa solens, jordens och månens rörelser i förhållande till varandra, se bild 27.

Bild 26–27 Förskolebarns delaktighet och upplevelser under den pedagogiska visningen. Foto: Maria Heimer.

Skapande i skapandeverkstaden

I museets skapandeverkstad började barnen med att måla det som skulle komma att bli solstrålar till en "Tillsammans-sol". Skapandet var kopplat till karaktären Tant Sol med en röd tråd mellan bok, utställning och skapande. Bild 28 respektive 29 visar barnens skapande och konstverket som färdigställts till Barnens utställning av en av museets anställda.

Till konstverket bidrog alla förskolebarnen med sina solstrålar som de målat. Aktiviteten knöt an till kommunens fyra värdegrundsord – glädje, mod, respekt och tillsammans – med särskild tonvikt på glädje och gemenskap. Som bild 29 visar finns det en spegel i solens centrum. På så sätt kunde barnen både se sig själva och varandra när de betraktade det gemensamma verket, samtidigt som de blev en del av verket.

Bild 28-29 Barnen målade solstrålar som till Barnens utställning sattes samman till en färdig sol. Foto: Maria Heimer.

Efter att barnen målat solstrålar, fick de skapa kottekompisar med inspiration från *Astons stenar*. Bild 30–31 visar ett exempel på en kottekompis samt instruktionen som fanns tillgänglig i skapandeverkstaden.

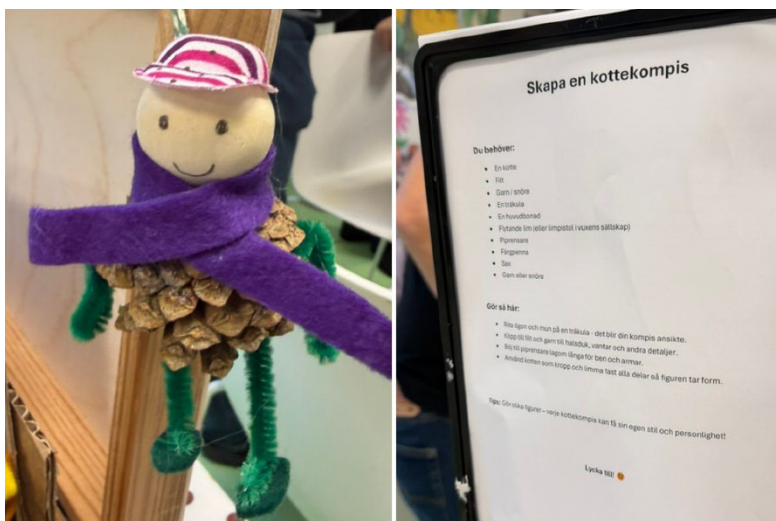

Bild 30–31 Kottekompis med tillhörande instruktion, Vetlanda museum. Foto: Maria Heimer.

De båda förskolegrupperna bytte sedan med varandra, så att de både fick skapa och ta del av den pedagogiska visningen.

Barnteater – Astons stenar

Under Internationella barnboksveckan spelade Teater Peros föreställningen "Astons stenar" för alla förskole-barn i 4–5-årsåldern tillsammans med sina pedagoger, se bild 32. Bilderboken *Astons stenar* var en av de böcker som förskolorna fick i sitt bokpaket och som de även mötte i utställningen på museet. De flesta av barnen var därför bekanta med berättelsen om Aston. Teaterföreställningen kunde också ses på lördagen för de familjer som önskade.

Bild 32 Teater Peros föreställning "Astons stenar". Foto: José Figueroa.

Barnens utställning

Det bokpaket som förskolorna fick före projektets start läste och samtalade de om under projektets gång. Därefter valde de en av böckerna att skapa utifrån och vilka material de ville använda. Det som skapades ställdes sedan ut på museet under våren. Barnens utställning inleddes med After förskola-vernissage en fredag i mars, dit barnen var välkomna med sina familjer på seneftermiddagen. Bilderna visar några av de alster som barnen skapat.

Bild 33–38 Barnens alster med inspiration från utställningen, teaterföreläsningen samt Lotta Geffenblads böcker.

I utställningen fanns också texter om barnens verk och arbetet med dem. Bild 39 och 40 visar två förskolors beskrivningar.

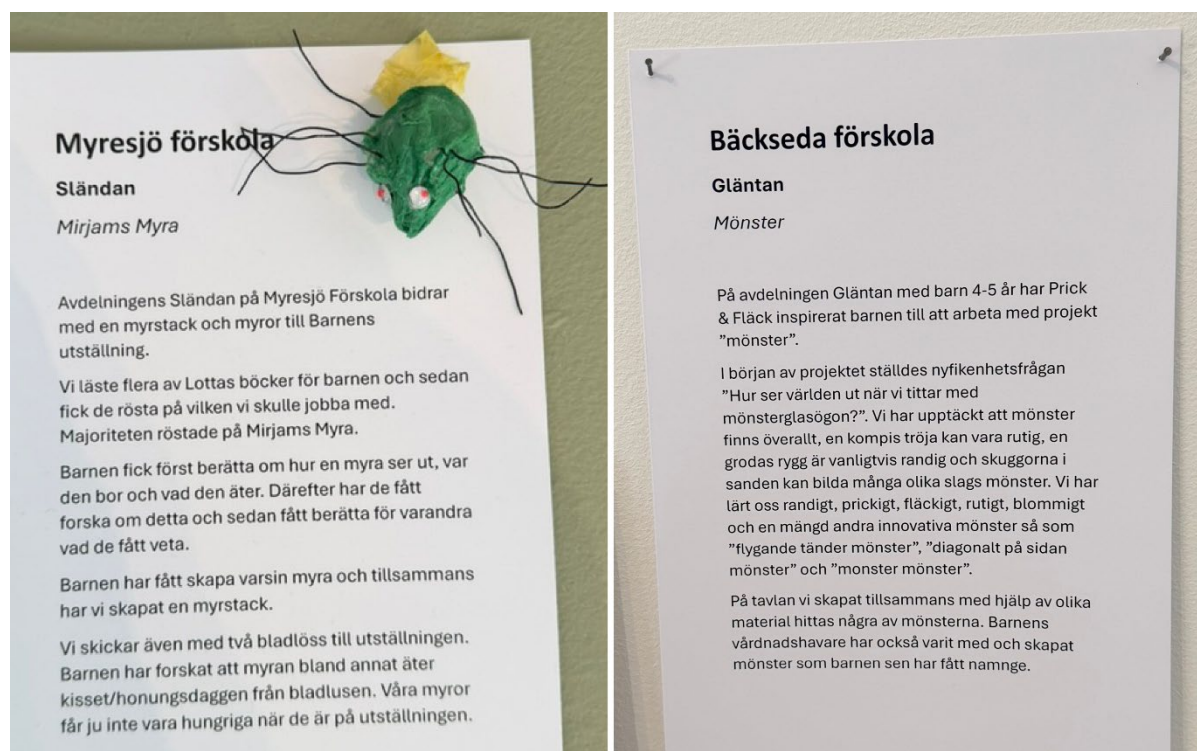

Bild 39 och 40 Beskrivning av arbetet med en utvald bok och det egna verket. Foto: Maria Heimer

Fram till projektets avslut i april 2026 fick samtliga fyra- och femåringar en pedagogisk visning av barnens utställning. Precis som för den första pedagogiska visningen fanns det en tydlig struktur för respektive förskolas besök. Den tidigare bibliotekschefen, som ända sedan studiebesöket på Göteborgs konstmuseum arbetat för att kunna involvera pedagogiska visningar i projektet, nämnde i vårt samtal att visningarna bidragit till en väldig kvalitetshöjning.

Utmaningar

Under det senaste projektet har det skett förändringar i projekt- och arbetsgruppen, till exempel på grund av föräldraledighet, pensionsavgång och egen uppsägning. Det har gjort att kollegor i de olika verksamheterna har varit tvungna att på olika sätt stötta och hjälpa till och att schemalaggningen har behövt styras upp. Till exempel har kultur- och fritidsschefen varit involverad mycket mer än tidigare, såväl i planering som genomförande. En annan utmaning har varit bilstolar som alla barn behövt när de bussats mellan förskolan och museet respektive biblioteket.

Framgångsfaktorer

Det finns flera framgångsfaktorer som framkommit dels i samtal och intervjuer, dels när jag fördjupat mig i projektet. Jag kommer nu att beskriva dem.

Återkommande projekt

Att projektet är återkommande och att det har pågått under en längre tid, har gjort det möjligt att utifrån tidigare erfarenheter förändra och utveckla det. Förut var de olika aktiviteterna i projektet mer fristående, till skillnad från de senaste två projekten där alla aktiviteter varit sammanlänkade. Det har också varit möjligt att med tiden genomföra idéer som till en början inte var görbara ekonomiskt, till exempel anställningen av en museipedagog för pedagogiska visningar, både i den interaktiva utställningen och i barnens utställning. Med medel från Kulturrådet kunde en museipedagog anställas på prov 2021, vilket tidigare nämnts. Anställningen blev sedan permanent med hjälp av egna medel.

Tydlig projektplan

En annan framgångsfaktor är att det finns en tydlig projektplan för arbetet, ekonomin och kommunikationen samt en god framförhållning. Under åren har projektgruppen skapat en rutin för arbetet, något som underlättat det och som verksamhetsutvecklaren för förskolorna lyfte fram som en framgångsfaktor under vårt samtal.

Enligt projektledaren är det inte så svårt att ta sig an projektet längre, eftersom flera kan det så bra. Samtliga i gruppen är mer samkörda nu än tidigare och vet vad som ska göras, i vilken ordning det ska ske och vem som ansvarar för vad.

Alla aktiviteter och kostnader följs upp under arbetets gång. Någon gemensam budget för projektet finns inte, utan museet, folkbiblioteket, förskolan och kulturskolan ansvarar ekonomiskt för olika delar. Till exempel ansvarar rektorn på Kulturskolan för barnens teater, utställningen på museet ingår i museets utställningsbudget, förskolan betalar för bussarna och folkbiblioteket för de flesta av bokpaketen. Enligt kultur- och fritidschefen, som också är tillförordnad museichef, hade en gemensam budget kunnat underlätta arbetet.

Hela organisationen

Jag har fullt mandat från min förvaltning, Barn och utbildning. Jag behöver inte stämna av allt utan kan fokusera på att rapportera uppåt i organisationen vid valda tillfällen.

Helene Gustavsson, verksamhetsutvecklare (förskolans representant i projektgruppen)

Ytterligare en framgångsfaktor framkom i samtalen med verksamhetsutvecklaren för förskolorna och med kultur- och fritidschefen – att projektet är grundat i alla tre verksamheterna fullt ut och att respektive chef har fullt förtroende för de som ingår i projektgruppen.

Det finns också ett intresse för projektet både högre upp och längre ner i organisationen. Enligt verksamhetsutvecklaren ”finns det inte någon som inte tycker det är viktigt”, vilket också bidragit till att det inte längre är någon utmaning att nå ut med information. Jag tror att detta kan vara ett resultat av att projektgruppen medvetet arbetat med att göra projektet angeläget för många. Till exempel har kultur- och fritidsnämnden fått en visning i utställningen och även verksamhetsutvecklarens arbetsgrupp. Även öppna förskolan har bjudits in till utställningen.

Flexibilitet

Även om man tillhör en förvaltning är det enligt verksamhetsutvecklaren för förskolorna viktigt att vara prestigelös och kunna arbeta över förvaltningsgränserna, något som kultur- och fritidschefen också betonar: ”Man måste vara flexibel och rycka in och göra sådant som man inte har i sin beskrivning”. Enligt projektledaren är samarbetet prestigelöst och man är inte rädd för att ta tag i någon annans uppgift: ”Ingen tar illa upp om någon klampar in på ens område”.

För sitt samarbete i projektet "Bilderbokens möjligheter" tilldelades projektledaren, verksamhetsutvecklaren för förskolorna och museichefen Vetlanda kommuns utmärkelse "Årets gränsöverskridare" 2022.

Olika kompetenser

"Jag känner mig trygg i att det blir kvalitet, för alla kvalitetssäkrar det de ansvarar för."

Helene Gustavsson, verksamhetsutvecklare (förskolans representant i projektgruppen)

En annan framgångsfaktor som nämns i samtalet med verksamhetsutvecklaren för förskolorna är att de som arbetar i projektet är bra på olika saker, vilket säkerställer kvalitet. Det är också högt i tak. Alla känner att de kan be om hjälp, och de hjälper också gärna varandra.

Ytterligare framgångsfaktorer

Andra framgångsfaktorer som framkommit i samtalen är att projektgruppen har vågat ta plats och att den bjudit in sig till olika möten för att presentera något i projektet som ansetts vara viktigt. Vidare att både projektledaren och bibliotekarien blivit avlastade på pass i informationsdisken. Enligt kultur- och fritidschefen krävs det total uppslutning i ett sådant här projekt under tiden som det pågår. Det är därför avgörande att besluta om att "ska vi göra det här, är det den stora grejen vi ska göra".

Effekter

Jag visste inte ens att det fanns ett museum!

Vårdnadshavare

Vad har då projektet genererat för de tre verksamheterna, bibliotek, museum och förskola? Till exempel har projektet bidragit till att alla fyra- och femåringar och flertalet av deras vårdnadshavare numera är väl bekanta med både folkbiblioteket och museet. Flera vårdnadshavare lär ha upptäckt Vetlanda museum först i samband med utställningarna.

Enligt den tidigare bibliotekschefen är museet numera mer vänt mot barnen än vad det tidigare var. Under utställningen 2021–2022 uttryckte en vårdnadshavare efter att ha besökt utställningen med sitt barn: "Fantastisk utställning. Det syns direkt att ni haft barnperspektivet och tänkt på barn i olika åldrar och olika höjd".

Projektet har också möjliggjort att man för vårdnadshavare kunnat synliggöra hur mycket det finns i folkbibliotekets och museets regi som är kostnadsfritt.

På folkbiblioteket hör personalen ofta barn som berättar stolt för sina vuxna om böcker som de läst i förskolan inom ramen för projektet. Enligt personalen märks det att många barn och vuxna blir mer medvetna om vad de läser. Under projektets gång har det också märkts en uppgång i bilderboksutlåningen. Bibliotekspersonalen uttrycker att föreläsningarna ger en kunskapshöjning, precis som läsningen av olika bilderböcker och samtalen om dem. Numera finns det en betydligt större medvetenhet kring konstarten bilderbok. Vidare uttrycker personalen att det ger en närmare kontakt med både förskolan och museet.

Enligt projektledaren har pedagogerna i förskolan förberett barnen på ett helt annat sätt än tidigare, och de har också själva förberett sig. Vidare uttrycks att förskolan arbetar mer ingående med en bok än tidigare och att pedagogerna upptäckt hur mycket man kan arbeta med kring en utvald bok.

Utblick – liknande samverkansprojekt

Runt om i landet pågår olika samverkansprojekt, främst mellan bibliotek och förskola. Att museet är en likvärdig samverkanspartner förefaller vara unikt för "Bilderbokens möjligheter". Även likvärdighet verkar vara mindre vanligt, det vill säga att alla barn i både kommunala och fristående förskolor får ta del av den samverkan som sker. En kommun där samarbetet mellan bibliotek och förskola är likvärdigt är Eksjö kommun. Hur kommunen säkerställer likvärdigheten och vad samarbetet består av kommer jag nu att beskriva.

Eksjö kommun

I Eksjö kommun pågår *Bokstart*, ett läsfrämjande samverkansprojekt med stöd från Kulturrådet. I det arbetet har kommunen upprättat en förskolebiblioteksplan, vilken förskole- och bibliotekschef beslutat om tillsammans. Med förskolebibliotek avses det som kommunen tidigare benämnde kapprumsbibliotek, det vill säga böcker i förskolan för barnen och deras familjer att låna med hem. Men tanken är att böckerna även ska användas i förskolan, både till spontana och planerade högläsningstunder.

Syftet med samverkan kring förskolebiblioteken är att bibliotek och förskola kan hjälpas åt "att sprida goda läsvanor till föräldrar och andra vuxna i barns närhet" (Eksjö kommun, 2025, s. 3). I samverkan ingår förutom ett cirkulärt förskolebibliotek som byts ut två gånger per år, även att biblioteket informerar om barns språkutveckling på vårdnadshavarmöten samt ger litteraturtips till förskolepersonalen. I förskolebiblioteksplanen är ansvarsfördelningen tydliggjord, vad förskolechef, rektor, ansvarig pedagog samt bibliotek ansvarar för. Med samverkan kring förskolebiblioteken finns det

en förhoppning om att läslust uppstår och att familjen då kan hänvisas till både bokbussen och biblioteken.

Förskolebiblioteken är en del av ”Den röda tråden”, som tagits fram inom ramen för Bokstart i Eksjö kommun. I den ingår flera andra läsfrämjande insatser för vårdnadshavare och vuxna i barns närhet, till exempel bokgåvor, bok på recept samt mini-bibliotek, pekboksverkstad och bokpåsar på öppna förskolan.

Stenungsunds kommun

I Stenungsunds kommun finns ett samverkansprojekt mellan bibliotek och förskolor kring den gåvobok som biblioteket årligen delar ut till de barn som nästkommande år ska börja i förskoleklass. Projektet benämns ”Årsboken” och genomförs med befintliga medel. Det är likvärdigt och inkluderar alla barn i såväl kommunala som fristående förskolor. För projektet finns både en arbetsgrupp och projektplan. 2024 tilldelades arbetsgruppen ”Stora läspriset”, ett stipendium som årligen delas ut av Lärarstiftelsen och Sällskapet för folkundervisningens befrämjande (SFUB) för pågående projekt som främjar läsengagemang.

För varje år väljs en ny gåvobok. När arbetsgruppen valt titel, påbörjas arbetet med en inspirationshandledning till förskolorna. I den beskrivs hur man kan väcka barns nyfikenhet på boken, var det är möjligt att göra stopp i läsningen för att få en cliffhanger och hur man kan samtala om innehållet och bearbeta boken på fler sätt.

Framåt vårkanten får förskolorna ett brev från bokens karaktärer. Det är Ulrika och Jennie på folkbiblioteket som iklär sig rollen som bokens karaktärer och som kommer på besök till de olika förskolorna. Besöket består av ett dramatiserat boksamtal med barnen. Av karaktärerna får barnen var sitt exemplar av boken att ta med hem. Att barnen har hört den bok de får i gåva många gånger och arbetat med den på olika sätt, gör att boken blir mer levande i hemmet än om den enbart hade delats ut. På biblioteket skapas också en lekmiljö utifrån den valda boken samt en utställning med barnens alster, liknande barnens utställning på Vetlanda museum.

Sedan 2025 finns även Lilla Årsboken med de yngre barnen som målgrupp.

Litteraturdiplomerade och -certifierade förskolor

I flera kommuner, till exempel Borås stad, Eskilstuna kommun, Landskrona stad och Mölndals stad finns det en samverkan mellan biblioteket och förskolor vad gäller litteraturdiplomering och läscertifiering. Med det menas att böcker, läsning och berättande är centralt i förskolorna. För att få vara en litteraturdiplomerad alternativt läscertifierad förskola, krävs att förskolan lever upp till ett antal kriterier, vilka vanligtvis har författats i samverkan mellan förskola och bibliotek. Detta samverkansarbete är

vanligtvis inte likvärdigt, utan intresserade förskolor får ansöka om att bli litteraturdiplomerade alternativt läscertifierade.

Förskole- och kapprumsbibliotek

Det finns också kommuner där det sker en samverkan kring förskole- och kapprumsbibliotek. Vad som kännetecknar ett förskole- respektive kapprumsbibliotek finns det olika syn på. Kapprumsbibliotek, även kallade till exempel hall- och tamburbibliotek, brukar vara avsedda för förskolebarnen och deras vuxna och innehålla litteratur för hemlån. Tidigare nämndes Eksjö kommun, som valt att benämna sina kapprumsbibliotek för förskolebibliotek. Exempel på andra kommuner som samverkar kring hemlån av litteratur för barnen och deras vuxna är Borås, Gislaved, Härryda och Staffanstorps kommun.

Lunds kommun är ett exempel på där det sedan många år tillbaka finns en samverkan mellan bibliotek och förskola kring förskolebibliotek. I boken *Förskolebibliotek i praktiken: läslust och bokglädje för de yngsta* definierar författarna Anna Fogelqvist Ehinger och Malin Lundqvist (2022, s. 15) förskolebibliotek som en verksamhet som ska ”präglade allt arbete i förskolan” och som ett ”samarbete mellan förskola och folkbibliotek”. I Lunds kommun har samtliga kommunala förskolor ett förskolebibliotek och ett läsombud som har nära kontakt med den barnbibliotekarie som arbetar i området där förskolan ligger. Inom folkbiblioteken i Lund finns det också ett samordningsteam som ansvarar för likvärdigheten kommunövergripande.

Slutord

Den utveckling som beskrivits i den här rapporten visar på att ett samarbete som börjar i det lilla, kan över tid utvecklas till ett formaliserat och kvalitativt samarbete som på ett likvärdigt sätt når samtliga fyra- och femåringar i en kommun. I samtalen och intervjuerna har det framkommit flera positiva effekter men också utmaningar. Jag hoppas att du efter att ha läst den här rapporten har blivit inspirerad till att initiera ett samverkansprojekt eller fortsätta utveckla ett redan pågående. För tillsammans med våra olika kompetenser kan vi göra så mycket större skillnad än vad vi kan göra på egen hand.

Muntliga källor

Martina Eriksson, bibliotekarie Vetlanda bibliotek, projektledare för ”Bilderbokens möjligheter”

Helene Gustavsson, verksamhetsutvecklare Barn och utbildningsförvaltningen
Vetlanda kommun

Stewe Jonsson, kultur- och fritidschef Vetlanda kommun

Anette Lundgren, utvecklingsledare folkbiblioteket i Vetlanda, tidigare bibliotekschef

Åsa Stenström, tidigare museichef Vetlanda museum

Referenser

Axelsson, M., Rosander, C. & Sellgren, M. (2005). *Stärkta trådar. Flerspråkiga barn och elever utvecklar språk, litteracitet och kunskap*. Spånga: Rinkeby språkforskningsinstitut.

Axelsson, A. (2024). *Faktorer som influerar barns språk-, läs-och skrivutveckling i didaktiska rum med särskilt fokus på föräldrar*. Hämtad 2026-05-09 från: <https://mdh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1896751/FULLTEXT02.pdf>

Eksjö kommun (2025). *Förskolebiblioteksplan*.

Fogelqvist Ehinger, A. & Lundqvist, M. (2022). *Förskolebibliotek i praktiken: läslust och bokglädje för de yngsta*. Lund: BTJ förlag.

Fälth, L. (2021). *A study of parents reading aloud habits with research on reading aloud applied to research based practices for promoting students' intrinsic motivation to read*. Hämtad 2026-05-09
https://www.researchgate.net/publication/355427925_A_study_of_parents_reading_aloud_habits_with_research_on_reading_aloud_applied_to_research-based_practices_for_promoting_students'_intrinsic_motivation_to_read

Gambrell, L.B. & Mazzoni, S.A. (2001). *Emergent literacy: What research reveals about learning to read*. NHSA Dialog, 4(3), 406–431.

Lärarstiftelsen (2023). *Ett läsvänligt hem*. Hämtad 2026-05-09 från: https://lararstiftelsen.se/wp-content/uploads/ett_lasvanligt_hem_rapport_webb.pdf

Myrberg, M. (2025). Dyslexi: det traumatiska mötet med boken. I: Otterberg Engdahl, S. *Barnet och boken: perspektiv på ungas läsning*, s. 163–177. Stockholm: Bokförlaget Stolpe.

SFS 2024: 1073. *Bibliotekslagen*.

Swalander, L. & Taube, K. (2007). Influences of family based prerequisites, reading attitude and self-regulation on reading ability. *Contemporary Educational Psychology*, 32, s. 206–230.

Pagmar, D. (2024). Tusen vägar till språket: om den tidiga språkutvecklingen. I: Y. Mårtens (red.). *Barnens 1000 första dagar*. Stockholm: Ordfront.

Petersson, C. (2015). *Bilderbokens möjligheter. Ett samverkansprojekt*. Vetlanda kommun.

Schmidt, C. & Hvit Lindstrand, S. (2022). *Dialogisk högläsning i förskoleklassen och årskurs 1: "Jag tycker att molnbullen smakar delikat"*. Hämtad 2026-05-09 från:

https://www.researchgate.net/publication/376527267_Dialogisk_hoglasning_i_for-skoleklassen_och_arskurs_1_Jag_tycker_att_molnbullen_smakar_delikat

Sénéchal, M. & LeFevre, J-A. (2014). Continuity and change in the home literacy environment as predictors of growth in vocabulary and reading. *Child development*, 85(4), 1552–1568.

Skolverket (2025). *Läroplan för förskolan*. Lpfö 18 reviderad 2025.

Åkerman, I. (2012). *Möten med 18 svenska barnboksillustratörer*. Lund: Studentlitteratur.

Referenser – barnlitteratur

Bengtsson, P. & Gustavsson, P. (2018). *Knotan kastar*. Stockholm: Bonnier Carlsen.

Bengtsson, P. & Gustavsson, P. (2026). *Knotan knappar*. Stockholm: En bok för alla.

Geffenblad, L. (2005). *Astons stenar*. Stockholm: Bonnier Carlsen.

Geffenblad, L. (2022). *Tant Sol* Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Geffenblad, L. (2024). *Vad viskar skogen, Aston?* Stockholm: Bonnier Carlsen.

Geffenblad, L. (2025). *Helmers humla*. Stockholm: Natur & Kultur.

Geffenblad, L. (2025). *Mirjams myra*. Stockholm: Natur & Kultur.

Gustavsson, P. (2019). *När prinsessor går på äventyr*. Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Gustavsson, P. (2019). *Sen kom vintern*. Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Gustavsson, P. (2020). *Så gör prinsessor*. Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Mollazehi, P. & Geffenblad, L. (2022). *Azins längtan*. Stockholm: Lilla Piratförlaget.

Sandén, M. & Gustavsson, P. (2014). *En stackars liten haj*. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Sparring, A. & Gustavsson, P. (2017). *Familjen Knyckertz och födelsedagskuppen*. Stockholm: Natur & Kultur.

Sparring, A. & Gustavsson, P. (2018). *Familjen Knyckertz och gulddiamanten*. Stockholm: Natur & Kultur.